ГАЗЭТА РАБОЧА-СЯЛЯНСКАЙ МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ
ПРОЛЕТАРЫ ЎСІХ КРАЁЎ, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА

Орган Цэнтральнага і Менскага Комітэтаў Ленінскага Комуністычнага Саюзу Моладзі Беларусі

№ 70 (452) Нядзеля 26 чэрвеня 1927 г. | Выходзіць тры разы на тыдню у сераду, пятніцу і нядзелю | Год выд. VII. | Рэдактар прымае ад 12 да 2 гадз. дню. Сакратар ад 10—12 і ад 2—3 гадз. Тэл. № 904. | Адрас рэдакцыі газэты „Чырвоная Зьмена“: Менск, Комсам. 25.

ДВА ТЫЛЫ.

У той час, як за Чырвонай арміяй першай у сьвеце Рэспублікі працы стаяць мільёнвыя масы рабочых і сялян і яны могуць быць спакойны за свой тыл, імпэрыялісты прымушаны штохвілінна аглядацца назад, пільна сачыць за СВАІМ тылам.

Яны добра ведаюць, што на выпадак вайны з СССР спачуваньне працоўных мас усяго сьвету будзе на баку соцыялістычнай бацькаўшчыны ўсіх прыгнечаных. І гэтая баязьнь—страх за свой тыл—перашкаджае буржуазіі зноў накінуць ярмо на працоўных СССР.

Зусім нядаўна Бэрлін быў сьведкай грандыёзнай трохсоттысячнай дэмонстрацыі чырвоных франтавікоў. 150.000 франтавікоў—150.000 будучых чырвонаармейцаў у сэрцы капіталістычнай Эўропы. Хіба можа буржуазія спакойна рыхтаваць напад, маючы ТАКІ тыл?

Ня так даўно тэлеграф прынёс паведамленьне аб вялікай перамозе комуністых на выбарах у варшаўскую гарадзкую думу. У тым-жа горадзе, дзе шалёныя правакатары адважыліся забіць нашага пасла, 60 ТЫСЯЧ ЧАЛАВЕК ГАЛАСАВАЛА ЗА КОМУНІСТЫЧНЫ СЬПІС.

Ня гледзячы на тое, што польская ўлада абвесьціла гэты сьпіс несапраўдным і ніводзін комуніст не прашоў у думу, самы факт гэтай унушыцельнай 60.000-най дэмонстрацыі за компартыю ў сталіцы Пілсудзкага вельмі паказальны.

Ва ўмовах найжорсткага белага тэрору, з глыбокага падпольля компартыя змагла мобілізаваць масы вакол сябе.

Якая іншая партыя можа гэтым пахваліцца?

Не на жарт перапалоханыя „пілсудчыкі“ цяпер абгаварваюць пытаньне аб легалізацыі компартыі. Яны разумеюць, што нельга загнаць у падпольле глыбокія настроі сотняў тысяч працоўных. Але ў сьлепаце сваёй яны мяркуюць, што спачуваньне мас компартыі выклікана тым арэолам мукаў, які абкружае апошнюю.

Орган нацыянальнай рабочай партыі (крайніх чорнасоценцаў) „Глос Цодзённы“ піша: „Легалізацыя комуністычнай партыі прывядзе да таго, што яна пазбавіцца свайго арэолу, тым больш, што калі справа дойдзе да рэальнай працы, комунізм пакажа сваю нікчэмнасьць“...

„Голос Цодзённы“ не разумее, што калі ва ўмовах тэрору комуністы змаглі сваёй рэальнай працай (у больнічных касах, у розных органах самакіраўніцтва) заваяваць 60 тысяч чалавек, дык маючы развязаныя рукі яны павядуць за сабою ўсю рабочую клясу Польшчы.

Крыху разумнейшае пішацца ў пэпэсаўскай газэце „Роботнік“: „...Сапраўдную барацьбу з комунізмам трэба весьці не шляхам рэпрэсій, а шляхам барацьбы з беспрацоўем, ажыцьцяўленьнем сапраўды дэмократычных лёзунгаў, разьвіцьця асьветы і г. д. Комунізм лепш за ўсё расьце на глебе нездавальненьня і разачараваньня“.

Але „нараджоны поўзаць, лятаць ня можа“. Ва ўмовах капіталістычнай грамады нельга ажыцьцяўляць САПРАЎДЫ дэмократычныя лёзунгі. І з гэтай прычыны комунізм усё больш будзе расьці „на глебе нездавальненьня і разачараваньня“.

Легалізацыя компартыі ў Польшчы яшчэ больш замацуе НАШ тыл, праходзячы праз увесь сьвет. Яна павінна будзе умацаваць справу міру і сарваць крывавую гульню Чэмбэрлену.

Маючы ТАКІ тыл, мы можам спакойней рыхтавацца да абароны.

Падрыхтуемся да тыдню абароны.

Гутарка з сябрам прэзыдыўму БелТСААвіяхэму тав. Язьвінскім

Тыдзень абароны праводзіцца з 10-га на 17-е ліпеня пад лёзунгам «Абарона заваёваў Кастрычніка на парозе 10-ці годзьдзя Кастрычнікавае рэволюцыі». Тыдзень прыстасоўваецца ў нас у Беларусі да дню вызваленьня Беларусі ад беланапакаў. У тыдзень абароны будзе праведзена кампанія стварэньня фонду абароны «Наш адказ Чэмбэрлену».

Задачы тыдню.

Уздым цікавасьці шырокіх мас працоўных да пытаньняў абароны краіны, падняцьце ўзроўню ваеннай падрыхтаванасьці мас, распаўсюджваньне вайсковых ведаў, умацаваньне ролі ячэек ТСААвіяхэму, як застрэльшчыкаў і організатараў усёй гэтай ваеннай работы ў клюбах і хатах-чытальнях, вярбоўка новых сотняў тысяч сяброў таварыства і ўцягваньне іх у актыўную працу ячэек ТСААвіяхэму, разгортваньне ваеннай работы ў вёсцы, умацаваньне сувязі працоўных гораду і вёскі з Чырвонай арміяй і ўцягненьне працоўных у практычныя організацыі ячэек (гурткі вайсковых ведаў, хэмкаманды ў працу вайсковых гурткоў).

Своечасова абмазгаваць...

Ва ўсіх раёнах і вакольных сяленьнях, дзе маюцца ячэйкі КП(б)Б, КСМ і ТСААвіяхэму, організуюцца камісіі з прадстаўнікоў партыйных, комсамольскіх ад ТСААвіяхэмаўскіх ячэек з уцягненьнем і прадстаўнікоў ад райвыканкому, камітэтаў узаемадапамогі, профэсыйных і грамадзкіх організацый. Камісіі распрацоўваюць пляны правядзеньня конкрэтных мерапрыемстваў да тыдню абароны, прыстасоўваючыся да ўмоў сваёй мясцовасьці.

Тыдзень у горадзе.

Спачатку тыдню, шырока разгортваецца кампанія па збору сродкаў у фонд «Наш адказ Чэмбэрлену». Збор адбываецца ва ўсіх прадпрыемствах і саюзах. На вуліцах—кружачны збор.

У больш людных мясцовасьцях устанаўляюцца моцнагаварыцелі. Організуецца шырокая радыё-перадача.

10-га ліпеня па гарадох—дэмонстрацыі з шырокім прыцягненьнем рабочых і служачых.

Сатаварыскія вайсковыя комсамольскія групы падрыхтоўваюць сцэнары масавых дзеяньняў ваенна-гістарычнага зьместу.

У вайсковыя лягэры організуюцца экскурсіі з мэтай азнаямленьня насельніцтва з бытам чырвонаармейцаў.

Тыдзень у вёсцы.

На ўсіх нардамох і хатах-чытальнях праводзяцца гутаркі на тэмы «Міжнароднае становішча і задачы ў галіне абароны краіны», «Сельская гаспадарка ў справе абароны краіны».

У тых вёсках, дзе няма нардомаў і хат-чытален, організуюцца сходы сялян з пастаноўкай вышэйпаказаных дакладаў.

Ва ўсіх нардамох і хатах-чытальнях падрыхтоўваюцца выстаўкі ТСААвіяхэмаўскай літаратуры, пастаноўкі, кіно. Сярод насельніцтва адбываецца збор у фонд абароны.

У раённых цэнтрах мястэчках адбудуцца яшчэ дэмонстрацыі. **Р. Г.**

ПРАЦОЎНЫЯ! АБКРУЖЫМ НЯПРЫСТУПНАЙ СЬЦЯНОЙ ЦЬВЯРДЫНІ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАГА БУДАЎНІЦТВА. ПАВЯЛІЧЫМ ШЭРАГІ ТСААВІЯХІМУ

Нарада прадстаўнікоў у ЦП саюзаў.

У панядзелак, 27-га чэрвеня, а 6-й гадзіне ўвечары ў памяшканьні ЦК ЛКСМБ адбудзецца

ШЫРОКАЯ НАРАДА ПРАДСТАЎНІКОЎ ЦК ЛКСМБ У ЦП САЮЗАЎ па пытаньню аб іх далейшай рабоце.

На нараду запрашаюцца прадстаўнікі ЦСПСБ, Наркампрацы, экономкамісіі гарадзкіх райкомаў і Менакругкому ЛКСМБ.

БУДЗЕМ НА ВАРЦЕ!

Комэдыя суду над Кавэрдай

(Гутарка з прысутнічаўшым на судзе тав. Розэнгольцам)

Зьвярнуўшыся ў Маскву т. Розэнгольц у гутарцы з супрацоўнікамі ТАСС падзяліўся сваімі ўражаньнямі аб судзе над Кавэрдай.

Нежаданьне раскрыць саўдзельнікаў Кавэрды

— Толькі што закончыўшыся процэс у Варшаве,—гаворыць тав. Розэнгольц,—дзівіць сваёй тэндэнцыйнасьцю.

Першая яўна прыкметная тэндэнцыя—адсутнасьць імкненьня раскрыць у поўным аб'ёме сапраўдныя ніці зробленага забойства і прыцягнуць да адказнасьці іншых, акрамя Кавэрды, удзельнікаў.

Паколькі прыцягненьне да адказнасьці было абмяжавана адным **Кавэрдай, на самым процэсе была прыкметна праводзіўшаяся з надзвычайнай энэргіяй тэндэнцыя маральнага апраўданьня забойцы і магчыма максымальнага зьмягчэньня прыгавару над ім.**

Прокурор у ролі абаронцы

Найбольш моцна гэта тэндэнцыя выявілася ў прамове прокурора. Факт яскравы і дзіўны—**прамова прадстаўніка дзяржаўнага абвінавачваньня ў гэтым процэсе аказалася не абвінаваўчай, а абаранічельнай.**

Выпады абароны супроць СССР

Абаронцы, выступаючы на карысьць Кавэрды, **дазволілі сабе шэраг нямысьлімых выпадаў супроць дзяржавы, з якой Польшча знаходзіцца ў нармальных дыплёматычных адносінах.** І гэта толькі пасьля некалькіх дзён, пасьля забойства савецкага пасланьніка. Старшыня на судзе гэтыя зьнявагі ў поўнай меры допускаў і заахвочваў.

Звярочвае на сабе таксама ўвагу мяккасьць пакараньня, да якога прысуджаны Кавэрда.

У першую чаргу, прокурор пастараўся апраўдаць матывы, выклікаўшыя гэтае страшэннае злачынства. Прокурор, без гумору гаварыў «аб вялікім каханьні Кавэрды да бацькаўшчыны». **Прокурор бессаромліва заявіў, што „Кавэрда любіць Расію і для гэтай Расіі ён рашыў зрабіць учынак, забаронены ў нас законам“.**

Нідзе ў сваёй прамове прокурор не асудзіў зробленага жудаснага злачынства і самога злачынца. Наадварот, ён адзначыў шляхотнасьць быццам маючыхся ў Кавэрды матываў: каханьне да бацькаўшчыны. Прокурор не знаходзіць іншых слоў для кваліфікацыі нізкага злачынца, як называньне яго «наіўным хлапчуком, кахаючым сваю бацькаўшчыну».

Кавэрда—„гэрой, які змагаецца за бацькаўшчыну“.

Памылкова думаць, што матывамі дзіўнай міласэрднасьці польскага суду зьяўляліся маладосьць злачынцы,—**ня так даўно разглядалася ў судзе справа Энгеля, які пакушаўся на паліцэйскага, і ня гледзячы на тое, што Энгелю было 18 год, ён быў прысуджаны да сьмертнай кары.** Ёсьць і многія іншыя аналёгічныя выпадкі. Так што справа не ў маладосьці злачынцы, а ў політычнай тэндэнцыйнасьці суда.

Ня гледзячы на вынесены прыгавар, процэс выявіў імкненьні прадстаўніка дзяржаўнага абвінавачваньня стварыць для злачынцы становішча «гэроя, змагаючагася за бацькаўшчыну». Такім чынам, гэты процэс політычна спрыяе далейшай тэрорыстычнай дзейнасьці монархічных організацый, знаходзячых дружалюбны прыём на польскай тэрыторыі.

ПРАЦОЎНЫ НАРОД, БУДУЙ ГІДРО-АВІЯЦЫЮ І ПАДВОДНЫ ФЛЁТ!

Ухар-купец

Нічога не прадаў.
Нікога ня купіў

Нас голымі рукамі ня возьмеш!

(Сіроцінскі раён, Віцебшчына).

У пачатку гэтага месяцу пад кіраўніцтвам загадчыка АПА райкому КП(б)Б у адзін з вечароў у клюбе сабралася ініцыятыўная група па організацыі вайсковага гуртка. Адразу запісалася 12 чалавек. На першых-жа занятках да іх далучыліся яшчэ 10 чалавек. З гэтай групай і пачалося азнаямленьне з стралковым статутам РСЧА. Гэтыя заняткі прайшлі з вялікай зацікаўленасьцю. Пасьля заняткаў сябры гуртка толькі і гаварылі, што аб частках вінтоўкі.

Для правядзеньня наступных заняткаў быў запрошан камандзір тэпографічнай роты. З ім мы вышлі ў поле, правялі гутарку і для большага ўсваеньня не зрабілі практычныя заняткі.

Гурток быў разьбіты на дзьве групы, адна з якіх схавалася, а другой было дадзена заданьне даведацца дзе яны знаходзяцца.

Заняткі былі праведзены сапраўды з вайсковым настроем. Разьведка не спынялася ні перад якімі перашкодамі: неразпазнала балоты, кусты і г. д.

Позна ўвечары мы зьвярнуліся з заняткаў у клюб, дзе ўважліва выслухалі усе тлумачэньні камандзіра, які выкрываў зробленыя недахопы.

Цяпер ужо мы маем 49 сяброў гуртка, сярод якіх 80 проц. моладзі. Акрамя хлапцоў ёсьць 8 дзяўчат.

Комсамольская ячэйка на апошнім сходзе вынесла пастанову аб уступленьні усіх комсамольцаў у гэты гурток, і зрабіла спадзявацца, што гэтая пастанова правядзецца ў жыцьцё. **В. С.**

У страха вочы вялікія.

Што бачыць абыватель праз „панический“ бінокль.

Катоўскі—„атаман бандытаў“

З гэраічных мінулых дзён

Адным з самых дзіўных вялікіх учынкаў Катоўскага было зьнішчэньне Антонаўскіх банд Тамбоўскай губ. у 1921 г.

Галоўныя сілы Антонава былі ліквідаваны. Засталіся толькі дробныя банды у басэйне ракі Варонеж. Але яшчэ існаваў мацнейшы сьпратнік Антонава,—Мацюхін, у якога было 450 шабляў, амаль толькі, колькі у Катоўскага. Ліквідаваць Мацюхінскую банду ніяк не ўдавалася.

Катоўскі пашоў тады на хітрасьць.

Праз бандыцкую міліцыю, на чале якой стаяў брат Івана Мацюхіна—Міхась, Катоўскі устанаўлівае сувязь з Мацюхінскай бандай.

З Міхасём Мацюхіным Катоўскі спатыкаецца ў лесе і прадстаўляецца яму, як камандыр Кубана-Данскога атраду паўстанцаў, вайсковы старшыня Фролаў.

Мацюхін напісаў Катоўскаму, што ён хоча спаткацца са самім атаманам Фролавым.

Едуць... Раптам з цемры зьяўляецца група конных людзей у 50 чал. Гэтая група суправаджае Катоўскага далей і нарэшце пад'язджае да кучкі бандыцкіх камандзіраў і «політычнага складу». Наперадзе групы—здаровы высокі мужчына, які упартым поглядам сустракае Катоўскага.

Катоўскі пад'язджае проста да Мацюхіна, моцна ціскае яго руку і укарае ў тым, што яны дарэмна трацяць час на пустыя перамовы. Мацюхін пільна глядзіць у твар Катоўскага і уважліва прыслухоўваецца да яго слоў.

Катоўскі паварочвае каня і запрашае ўсіх ісьці за ім.

Конніца Катоўскага схована у лесе так, каб у зручны момант можна было цалкам зьнішчыць Мацюхінскую банду. Перад гэтым зьнішчэньнем адбываецца сумеснае пасяджэньне штабаў—«палкоўніка Фролава» і Мацюхіна.

Газавая лямпа гарыць на стале жоўтым полымем. Час праходзіць у гарачых сварках, праклёнах і клятвах вернасьці бандыцкім лёзунгам. У Катоўцаў умова,—у зручны момант перастраляць Мацюхіна і яго спадручных.

Калі Мацюхін скончыў сваю «прамову», моцна агалашаецца:

— Заключнае слова мае атаман Рыгор Іванавіч Фролаў!

— Даволі граць камэдыю... Ніякі я ня Фролаў... Я—Катоўскі!

Мацюхін жахліва закідывае назад галаву і закрывае ободвымі рукамі бледны твар.

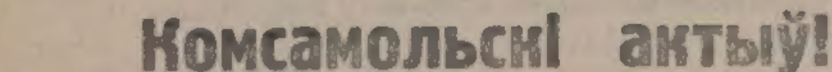
Катоўскі націскае курок, апошні ляскае і нопы, недаўна выдадзены наган дае адсечку, курок ляскае яшчэ два разы—рноў адсечка. Катоўскі адскоквае ў бок і пачынае адшпіліваць свой маўзэр.

У хаце ўсе застылі ад жаху. Нехта тушыць лямпу. У хаце ідзе шалёная стральба, ад якой трэскаюцца вокны. Крыкі і стогны.

Адзін бандыт залез пад стол і стрэламі з вінтоўкі параніў у плячо Катоўскага. Апошні ня гледзячы на боль усё-ж непакідае дзейнічаць. Праз хвіліну бандыты былі расстраляны.

Калі ўсё супакоілася і Катоўскаму прышлі перавязаць рану, ад якой ён ледзь трымаўся на нагах, ён выцягнуўшы здаровую руку адхіліў доктара.

— Спачатку Нікіціну,—прамовіў Катоўскі, паказваючы на параненага таварыша.

Комсамольскі актыў!

Пленум Менскага Гаррайкому выклікае ўсе райкомы падпісвацца на „Чырвоную Зьмену“

Раўнаньне на Гарраён!

Чарговы пленум Менскага гаррайкому комсамолу, актыў гарадзкой організацыі выпрашаў пытаньне аб удзеле ў пяцідневіку газэты „Чырвоная Зьмена“.

Выступаючыя ў спрэчках таварышы разьбіліся на два лагеры.

Адзінкі гаварылі:

— Што я буду выпісваць «Чырвоную Зьмену», калі я не разумею беларускай мовы.

Адзін хлапец заліхвацкі заявіў, што дя скарыстаньня вопыту другіх ячэек у працы, яму дастаткова „Комсамольскай Правды“.

Але гэтыя адзінкі сустрэлі дружны адпор з боку большасьці сяброў пленуму.

— Вось толькі таму, што мы па ўсе яшчэ добра разумеем беларускай мовы, мы і павінны выпісваць „Чырвоную Зьмену“.

— Нам, гарадзкім хлапцам, — кажа адзін сакратар вытворчай ячэйкі,—трэба кіраваць вясковымі комсамольскімі ячэйкамі і грош цана нашаму кіраўніцтву, калі мы ня будзем ведаць беларускай мовы.

— „Комсомольская Правда“ не павінна перашкаджаць выпіску „Чырвонай Зьмены“. У нас на Беларусі, у комсамольскай організацыі свой вопыт. Гэты вопыт „Комсомольская Правда“ поўнасьцю ня высьвятляе. Гэта робіць „Чырвоная Зьмена“.

Пастанова пленуму была аднагалосная:

--АБАВЯЗАЦЬ ЎСІХ СЯБРОЎ ПЛЕНУМУ, А ТАКСАМА АСНАЎНЫХ ПРАЦАЎНІКОЎ ЯЧЕЯК, ВЫПІСАЦЬ „ЧЫРВОНУЮ ЗЬМЕНУ“ НА 6 МЕСЯЦАЎ.

— Абраць упаўнаважаных па друку. Упаўнаважаны сам павінен зьяўляцца прыкладным падпісчыкам юнацкага друку.

— Таварышы, я прапаную дабаўку да пункту аб абавязковай 6-месячнай выпісцы **„ЧЫРВОНАЙ ЗЬМЕНЫ“** сябрамі райкому і актывам ячэек. Я прапаную выклікаць праз друк усе райкомы комсамолу Беларусі. Тым самым наша Менская гарадзкая організацыя будзе зачыншчыкам ў справе распаўсюджваньня **„ЧЫРВОНАЙ ЗЬМЕНЫ“**.

* * *

Правільна зрабілі, што пачалі з актыву. Бо на актыў аглядаюцца і радавыя комсамольцы. Варта актыву зрабіць «Чырвоную Зьмену» памочнікам у сваёй штодзённай працы, тады, і радавыя комсамольцы пачнуць больш цікавіцца „Чырвонай Зьменай“.

Трэба чакаць, што пачын менскага гаррайкому будзе падхоплен другімі організацыямі.

Ні воднай „Зьмены“.

(Менск, 1-ая друкарня Белдзяржвыдавецтва).

Раней выпісвала наша ячэйка 100 экзэмпляраў „Зьмены“, выпісывала яе беспартыйная моладзь і старыя рабочыя.

Цяперака-ж становішча з выпіскай у нашай адной з буйнейшых рабочых ячэек гарраёну, горш чым дрэнна. Ні адзін комсамолец ня выпісвае „Зьмены“.

Многія, як кажа сакратар ячэйкі тав. Рубін, ня выпісваюць, бо яна ня цікавая. А ў мяне да іх пытаньне. Калі не выпісываеце і ня чытаеце, дык адкуль вы ведаеце, што яна ня цікавая?

Сорамна ячэйцы з 60 чалавек, ня выпісваць ні воднай „Зьмены“.

Я. Ш—р.

Зьнянацку захапіла лета

талачынцаў і піонэрскі атрад з в. Каменкі

Як важаты даў атраду „водпуск“

Лета праходзіць...

(Талачын, Аршанскае акругі)

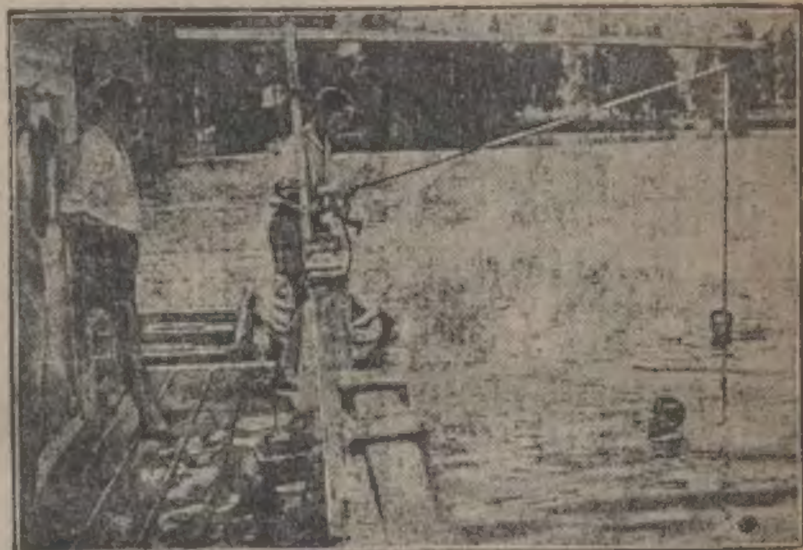
Ня гледзячы на тое, што лета ўжо ў разгары, нашыя мястэчковыя комсамольскія ячэйкі сьпяць **па зімняму**. Як і ўзімку праводзяцца сумныя ячэйковыя сходы ў памяшканьні, як і раней—комсамольцы не займаюцца фізкультурай.

Есьць у нас у гэтым годзе добрая лодка на рацэ, але ячэйкі не організоўваюць колектыўных катаньняў на лодцы. Яшчэ не праведзена ні воднай экскурсіі, нават, ячэйкамі яшчэ ня выпрацован плян праведзеньня экскурсій на ўсё лета.

Яшчэ вясною наша організацыя павінна была зрабіць экскурсію на Асінастрой, але гэта экскурсія, дзякуючы кепскай падрыхтоўчай працы з боку экскурсыйнай камісіі, **праваліласа**.

Комсамольскі клюб зачынены ўжо з даўніх часоў, але ніякай працы на вольным паветры не праводзіцца. Між тым як у нас ёсьць прыгожы парк, у якім бы можна было праводзіць масавыя гульні моладзі і іншыя мерапрыемствы.

Міхась Зак.

Летам на гарадзкой купальні

Атрад у „водпуску“

(в. Каменка, Узьдзенскага р.)

Пры Каменскай ячэйцы ЛКСМБ быў атрад ЮП, у якім было больш 40 чалавек і праца ялася добра, але за апошні час зусім занепала.

На гэта бюро ячэйкі і Райдзетбюро зусім не зьвяртаюць увагі.

Піонэры ня носяць гальстукаў і курань.

На маё пытаньне чаму бюро ячэйк распусьціла атрад сакратар сказаў: «атрад у водпуску».

Атрад неабходна сабраць і наладзіць працу, бо лета найлепшы час дзеля гэтага.

К. І. М.

„Сьвятое“ балота

Раней цягалі ўвязшых кароў

Цяпер добрая трава

Сталая вёска Дзекцароўка ля самага балота і сяляне аб гэтым не бедавалі. „Ну балота—дык балота, але-ж яно ў нас сьвятое—а ня простае“.

Хоць пад балотам быў вялікі кавалак зямлі—гэктараў 200, але вяскоўцы і ня думалі, каб асушыць яго.

Сам поп Гаўрыла казаў: „што калісь тут бог праходзіў ды папрасіў у беднага селяніна (як кідаць сам ня меў) кавалак хлеба, той туды сюды—ня даў, пакрыўдзіўся бог, пагнеўся і пашоў, а селяніна і дзетак яго, пакараў карай сьмерці сярод дрыгвы“. Сам, бач, не хацеў працаваць, а хадзіў ды жабраваў ня ў багатых, а ў бедных.

Летам сядзелі на прызбах, слухалі салаўёў, якія пелі ў балоце, ды махалі рукамі і нагамі, як танцуючы, бо дужа кусастыя камары тут былі, плкі, горш крапівы.

Вечарам па чарзе некалькі сялян хадзіла выцягваць кароў увязшых за дзень. Нават у іх свае мейсцы былі „Данілу за галаву, Гаўрыла за хвост, Мікіта з Панасам пад бакі і выцягвалі, ужо ведаў кожны сваю чаргу. А ў сьвятошныя дні, зьбіруцца ўсёй вёскай сунуцца як на лыжах, бо бывалі выпадкі што вагнучы карову сам ўгразьнеш, таксама трэба да самога вылезьці.

Поп выбраў сабе дзень памяці аб богу, хадзіўшым тутака каб сяляне яму гэты дзень прыносілі афяры.

Гэтак і жылі... у гэтым балоце каб ні а... хват зямлі не залвіў аб сабе. А тут глядзіш валоскі пузьюць, ды пузеюць.

Сёлета-ж гэтак сама ня стала, няма і кароў дзе выпусьціць, бо балота так стаўкла, што зрабілася адна каша чорная. Пачалі сяляне пагаварваць каб як балота асушыць.

Прыехаў з Чырвонай арміі Зьмітрок комсамолец, сабраў сход і пашла праца: гадзіш за тры тыдні канавы выкапалі, а за месяц не пазнаць хоць трактар пускай, суха як на полі.

Засеялі першы раз травой, ну і трава зарасла: прадзеды гэтай ня бачылі.

Дзед Аўдзрэй казаў „я даўно думаў, каб гэта зрабіць, але дзе там раней-жа памятаеш пры цары, поп зьеў-бы цябе за гэта сьвятое балота, — што згніў бы ў турме. А вось пры савецкай уладзе бачыце дало нам гэтага маратара (мэліоратара) дарнова і няма той мукі якую цярпелі раней“.

Гэтак на балоце, дзе раньш кароны, пачалі красавацца нівы з пасевамі.

Міхась Маркевіч

Фізкультуру на вайсковую ногу--

так сказаў пленум ВСФКБ

Увесьці ў фізкультуру вайскова-прыкладныя гульні. —Разьвіць стралковую справу.—Больш удзелу ў масавых мерапрыемствах.

Нядаўна закончыў свае працы пленум ВСФКБ.

Нябывалую актыўнасьць і зацікаўленасьць удзельнікаў выклікалі даклады аб васнізацыі фізкультурнікаў. Гэта пытаньне заняла палову працы пленуму. Прадстаўнік ТСААвіяхіму тав. Грынеў у сваім дакладзе гаварыў:

— У будучых войнах тыла ня будзе, маса павінна быць выхавана па вайсковаму. Трэба ўвесьці ў фізкультуру ваенна-прыкладныя гульні, трэба разьвіць стралковую справу. Ціры, стральба--неадлічнай частка фізкультурнай палцоўкі, фізкультгуртка.

У спрэчках па дакладу Авіяхіму выступалі амаль што ўсе дэлегаты пленуму.

Пытаньне сур'ёзнае і вельмі вострае.

Вызначаецца цікавы вопыт правінцыі. Палачане дасказваюць значныя посьпехі іх ціраў.

Некаторыя паказваюць на тое, што дасканальна ваенізіраваць фізкультуру немагчыма:

--- Дыхаць у працівагазу, бегаць у ім, значыць нажыць расшырэньне легкіх. У нас фізкультурнікі ўсе маладыя.

Прадстаўнік ВСФК урач Душман адказвае на гэтыя непаразуменьні:

--- Безумоўна, дасканальна ваенізіраваць нельга. Мы ўводзім ваенізацыю часткова. Нашы фізкультурнікі і так выхоўваюць у сябе ўсе ўласьцівасьці моцнага байца,--успомнім футбол, гарадкі, баскетбол. Усе гэтыя гульні разьвіваюць рашучасьць, сьмеласьць, актыўнасьць.

Фізкультура — падрыхтоўвае лепшых байцоў.

Пленум прыняў рашэньне праводзіць спаборніцтвы па ваенна-прыкладным гульням, гарадкам, пераладжаньне праз плоты і г. д.

З вялікай увагай пленум выслухаў намесьніка сакратара ЦК ЛКСМБ тав. Галавача:

— ВСФК павінен палепшыць інструктарскі персонал у вёсках. Трэба дабівацца, каб яго праца аплачвалася. Ад іх кваліфікацыі і падрыхтоўкі залежыць будучыня здаровай вёскі.

Пытаньне аб масавай працы выклікала ня менш жвавыя спрэчкі. На пленуме высьвятлілася, што часта нашы фізкультурнікі замыкаюцца ў асобны гурток, сябры якога больш нічым ня цікавяцца. За фактамі ня прыходзіцца далёка ісьці. Возьмем адбыўшыяся профсаюзныя экскурсіі, гурткі амаль што ў іх ня ўдзельнічалі.

Пленум прашоў дзелавіта. Дэлегаты абмяняліся вопытам.

Вызначалася, што значна павялічыўся лік фізкультурнікаў. Больш усяго іх у менскай організацыі, за ёй ідзе Гомельская.

К.

Як таварыш Гравіт свае законы піша.

„... Ніхто іх ня прымушае хадзіць. Яны-ж... самі ходзяць“.

Усе мытарствы студэнцкага жыцьця перанесьлі студэнты Віцебскага коопэратыўнага тэхнікуму т. т. Чабатар, Дворкін, Сінюн і Краз.

Тры гады займацца ў тэхнікуме, гэта значыць, тры гады быць у дрэнным матар'яльным становішчы, гэта значыць, тры гады працаваць над кніжкай і, як часта бывае, тры гады пражыць у пікудышнай канурцы.

Але набіраючыся тэорытычных ведаў, яны спадзяваліся, што хутка... тры гады праляцяць, аж не агледзешся.. хутка яны свае веды будуць прымяняць на практыцы. Яны ведалі, што пасьля экзаменаў у тэхнікуме ім належыць яшчэ атрымаць экзамен у жыцьця, і да гэтага экзамена яны крапатліва рыхтаваліся.

І вось доўгачаканы экзамен прышоў.

Тэхнікум скончан. Атрымалі дакуманты. Разьляджаюцца хто куды.

Наркамасьветы разьмяркоўвае скончыўшых студэнтаў па коопэратыўным і гандлёвым організацыям, для адбыцьця стажу па свайй спэцыяльнасьці.

Поўныя надзей, разьляджаліся студэнты да вызначаных мясцоў працы.

Хутка прыдзецца сустрэцца з практыкай.

Можа дарма займаліся?

Гэты адказ яны з нецярплівасьцю чакалі.

Але вышэйпамяненым 4-м студэнтам прышлося сустрэцца з практыкай, зусім ня той, якую яны чакалі... ім прышлося сустрэцца з загадчыкам оргаддзелу Менскага ЦРК тав. Гравітам... Ім нават прышлося сустрэцца з РСІ.

Віноўнікам усяго было тое, што ў дзень, калі студэнты накіраваныя Наркамасьветай для практыкі ў МЦРК, прышлі да тав. Гравіта, апошні быў, як відаць, пад асаблівым «настроем».

Ён задумаў скарыстаць гэтых студэнтаў на працы ў цэрабкопаўскіх крамах у якасьці прыказчыкаў.

-- Мы-ж гэтай працы ня ведаем... зьдзівіліся студэнты.

-- Папрацуеце навучыцеся--строга віпуў ім Гравіт.

-- А за што-ж мы тры гады займаліся ў тэхнікуме? Нам цяпер неабходна настажыравацца, азнаёміцца з нашай працай, каб потым выконваць самастойна больш сур'ёзную работу.

Але тут ім прышлося прыняць удар «паважанага» Галоўбуха ЦРК.

— У нас ня школа, а ўстанова.

Бедныя студэнты набегалі ў Наркамасьвету, які даў МЦРК тлумачэньне, што пасланыя студэнты павінны быць скарыстаны ў аддзяленьнях: вучотна-фінансавым, гандлёвым, статыстычным ці організацыйным. Гравіт на гэта тлумачэньне не зьвярнуў нават увагі.

Нічога не дабіўшыся, студэнты пашлі ў Цэнтральны Коопэратыўны Савет БССР. ЦКС піша зноў Гравіту, што студэнты павінны, на падставе пастановы ЦКСВ ад 29-3 г. г., інструкцыі Наркампрацы і Наркамасьветы, зацьверджанай Саўнаркомам 8-га красавіка г. г., быць скарыстаны па той галіне працы, па якой спэцыялізіраваліся ў навучальнай установе, у мэтах замацаваньня атрыманых тэорытычных ведаў.

Гравіт, як быццам, і слухаць ня хоча...

Ён зноў прапануе студэнтам пайсьці працаваць у якасьці прыкашчыкаў.

Не дапамаглі ніякія паказаньні Гравіту аб існуючых інструкцыях.

Яму ўказвалі на пастанову Саўнаркому СССР аб адным стажоры на кожныя 40 супрацоўнікаў установы. Прыводзілі яму ўсе законы аб скарыстаньні студэнтаў, Нічога не памагала.

Студэнты парашылі скардзіцца ў РСІ.

Калі з РСІ запыталі Гравіта, чаму ён без толку ганяць студэнтаў па ўстановах, —ён паіўна адказаў:

— Ніхто іх ня прымушае хадзіць... яны-ж самі ходзяць.

РСІ цяпер катэгорычна прапанавала Менскаму ЦРК скарыстаць студэнтаў па іх спэцыяльнасьці, згодна існуючым законам.

А таварышу Гравіту трэба замест разьвіваньня пісаніны і бюрократызму— больш уважліва выконваць пастановы урада.

Г—н.

ЛІТАРАТУРНЫ АДДЗЕЛ.

Сымон Баранаў.

РАНІЦАЮ

(Апавяданьне)

Раніца. Роса. Ярка.

Вёска тольki што прачнулася.

Вёску сваім галёканьнем абудзілі пастухі, якія каля кожнага вакна цягнуць свае збродлае і непакойнае для гультаяватых баб: «Вы-га-ня-й!».

Гэтыя бабы вельмі ўжо ня любяць гэтага «выганяй», бо ў такую раніцу так салодка сьпіцца!

Агапа, больш рухавая жанчына, ўстае заўсёды раней. Яна ніколі ня чакае пакуль будзе будзіць пастух. Яна і сеньня ўстала рана і падаіўшы, загадзе, кароў, пачакала і выгнала іх да пастуха.

Цяпер паветра ў вёсцы зразу напоўнілася шумам, крыкам. Там рыкалі каровы, блеялі авечкі, а там яшчэ стары Пракоп цягнуў свай «выганяй» і усе гэта прабіўшыся на прасторныя абшары поля, за вёску, рассыпалася на гэтых абшарах і далчка, аж у алехавым гаі, адбівалася густым рахам, і прападала.

Агапіны дзеці ўжо паўставалі і гулялі цяпер на вуліцы. Лаўрэн, ее мужык, пашоў на поле гараць папар, бо днём за аваднямі ды мухамі і воса нават нельга высткнуць: датаго ўжо вельмі стаіць гарачыня. І цяпер астаўшыся адна дома, Агапа падпаліла ў печы, і пакуль угарваліся дровы, ўзяла вёдры і пашла за вадою.

— А мая ты сястрыца!.. А мая ты міленькая!—сыпала нібы шротам Іваніха, спаткаўшыся з Агапаю каля студні.—Ды гэтаж на людзкі сьмех; ды гэтаж каб на мяне, дык я яе з хаты вон бы, каб і нагэ яе ня была!... гэткая, валацуга,—казала яна размахваючы рукамі ўва ўсе бакі,—гэтаж трэба! А ён цэрпіць, а ён слухае як дурань; ды яшчэ і не абзавіся; маўчы; ато, дальбо, у морду нават хлыснуць не баіцца—вось што!

Апошнне яна сказала так цьвердa, што Агапа аж паставіла вёдры, у якія яна ўжо набрала вады, ды хацела адыходзіць.

— Ды што ты кажаш мая Іваніха? Няўжож такі у морду?—зацікаўлена паківала галавою Агапа.

— У Мікалаіхі запытайся, яна бачыла; дальбо бачыла! Вось каб мне з месца няссыйці, каб мне тут правaліцца, што бачыла,—зноў, яшчэ шпарчэй, засыпала Іваніха. Але на гэтую гутарку з заплоту якраз вышла і сама Мікалаіха. Іваніха ўбачыўшы Мікаліху яшчэ лепш пачала бажыцца і клясьціся, каб даказаць аб тым, што яна аб усіх і аб усім ведае як ніхто.

-- Што ў вас тут за спрэчкі?—запыталася падышоўшы з вёдрамі Мікалаіха.

-- А мая ты зумка, а мая залацень-кая!--вясутрымлівалася Іваніха.--Аб сьцерве аб гэтай, аб Марылі гутарым. Я кажу што гэтага яшчэ нідзе ня чувáць. Ён, Антось, не мужык, гэтак працуе, глядзіць каб быў і хлеб і да хлеба, а яна круціцца з гэтым Сьцёпкам. А бадай табе галава скруцілася з карку! Вось брыда...--І Іваніха плюнула нібы яна гэтым узяла свой верх і замацавала свае «я», хоць ніхто супрачыць ёй і ня зьбіраўся.--А я, каб была яе мужыком, дык за валасы ды вон сьцерву з хаты: ідзі каб і чвару твайго ня было. Ідзі валацуга з сваімі кавалерамі, дзе горкі перац расьце. А то нюня; горай як якая баба, а ня мужчына--гэты самы Антось.

-- Ня менш Іваніхі, у сваю чаргу, разышлася Мікалаіха, але больш паважна, вытрымана.

Іваніха з Мікалаіхаю ў вёсцы Язьвішча бабы першыя якіх ніхто ніколі ня можа ні ўгаварыць, ні абгаварыць. Ніхто ня можа раней іх дачуцца аб той ці іншай навіне; ніхто першы нявыдумае і ня пусьціць па ўсей вёсцы тое, што яшчэ і на сьвет не пасьпела нарадзіцца.

Часамі возьме ды ўзбрыдзе ў галову Мікалаісе, альбо Іванісе думка, што Пятрусь, мужык Теклі, якому каля шасьцідзесяці гадоў, ходзіць да ўдавы Ганны. І яны будуць клясьціся і бажыцца кожнаму, каго тольki не спаткаюць, што гэта праўда. І будуць клясьціся датуль, аж пакуль не пасварыць старых людзей, якія дажываюць спакойна свой век і ўжо пагадавалі дзяцей.

Іваніха пабожыцца што яна нават бачыла як ён Пятрусь, калі пачынала сутоньвацца, ішоў агародамі. І ішоў аглядаючыся каб ніхто на бачыў. А дайшоўшы да Ганьнінага прыгуменьня пералез цераз засоўкі і пастукаў ёй у шыбу.

Мікалаіха у сваю чаргу падхопіць што яна бачыла як Пятрусь ішоў калі чуць пачынала разьвіднявацць; тады яна ішла даіць кароў і таксама бачыла як ён агляўдваўся.

І пашло, і пашло...

Цяпер яны удзьвёх, у абедзьве лапаткі, даказвалі Агапе, што Стапан, Юзікаў хлапец, ходзіць да Марыі, Антосавай жонкі. І што яна нават ня то небаіцца свайго Антося, але б'е яго ў морду.

Да студні падышла якраз яшчэ Хадора з Зосяю. Хадора таксама ўмее калі небудзь выпусьціць «слоўца». Але яна больш бярэ з «палітычнага» боку.

-- Ці ведаеце вы, сястрыцы, што я вам за навіну скажу?--сказала Хадора перапыняючы гутарку Мікалаіхі.

— Што?

— Кажы!—запыталіся ўсе ўваДзін голас.

— Вайна пачалася,—вось што,—каротка адрэзала тая.

— Ды як-жа гэта?

— Што ты кажаш?

— А вось тое, што вы чуеце:—пачалося!

— Адкуль гэта ты даведалася,—падскочылі Іваніха з Мікалаіхаю. А Агапа якая хацела адыходзіць, ізноў паставіла вёдра і абаперлася на карамысла.

— Ды ці хіба-ж вы нябачыце, ня чуеце: і солі ўжо нідзе, і за дзесяць рублёў пуда не дастанеш; і газы нідзе таксама няма; коні, вунь пішуць, калёса,—усе, каб забіраць... А з гораду дык усе салдаты выяжджаюць, вось што,--скончыла Хадора і ўзялася рукамі у бокі

Ды гэта можа ў лягеры выяжджаюць,—умяшалася Агапа.—Бо мой сын, Васіль, прыслаў пісьмо дык піша...

Але не пасьпела Агапа дагаварыць, як разам нешта бухнула, нібы і сапраўды пачалася вайна і разарвалася першая бомба.

Бабы пераглянуліся, а потым раптам неяк адчулі: стала горача і душна...

— Гэта ўгараліся ў печы Агапіны дровы, якія былі накладзены блізка каля цялешнікаў...

Агапа цяпер аб іх успомніла але... але ўжо было позна, бо агонь сваімі меднымі языкамі лізаў усю страху Агапінай хаты.

Яна перш..я падняла свой позірк і у не замітусілася ўваччу.

Агонь хутка перакінуўся на стрэхі Іванішынай, а потым Мікалаішынай хаты, бо яны былі побач нібы зросшыеся ў адзінае цэлае.

Цераз некальki хвілін вёска напоўнілася другім шумам і крыкам. Яна цяпер напоўнілася тым крыкам, які разьдзірае чалавечае нутро, ад якога станавілася жудасна і страшна.

Раніца з расою зразу зьнікла. У паветры закруціліся чорныя клубні дыму. Дым слупамі каціўся па-над вясковымі палоскамі і нік там, дзе прападала ранішняе раха.

Людзі страцілі ўсялякую прытомнасьць.

І тольki сонца з кожным разам паднімалася усё вышэй да вышэй. Яно нібы нарочне сілілося наднiцца каб зазірнуць зьверху, каб прыдаць больш моцы ліслівым медзяным языкам, якія з кожным разам, нібы з нейкім агідным смакам, шпарчэй ды шпарчэй лізалі стрэхі...

Цяпер раніца ператварылася ў нешта найстрашнейшае, жудаснае...

І было зусім горача і душна...

І. ДУБРОЎСКІ

Крыжавы ход.

(Апавяданьне).

Летам, калі сонца пячэ бязьлітасна, калі гарачыя дні кладуць свой страх на полі і дажджу не прадбачыцца, то сяляне яшчэ і цяпер выходзяць з так званым «красным» ходам у поле сьвяціць збожжа. Просяць бога, каб ён даў дождж, каб быў ураджай.

Гэтым летам было трохі іначай. Пачынаючы з вясны ўвесь час ішлі дажджы. Цэлымі днямі вандравалі хмары па небу. Сіняя вада ня выходзіла на полі з баразён. Вымакалі ячмяні, аўсы, бульба. Часамі нявялікі град яшчэ больш наводзіў страх на гаспадароў.

— Ну і гадок. Забыліся на бога...

Трэ' абедню саужыць яму, каб дождж унялу. А то ня будзе ратунку,—гаварылі некаторыя гаспадары.

Царкоўны староста Самусь хадзіў па хатах і зьбіраў на абедню грошы.

— Бацюшка,—гаварыў ён,—згодзен маліца. Давайце, людцы, грошы... Усё-ж гэта пойдзе на агульную справу...

У наступную нядзелю раніцай, пад гукі званоў з царквы кранууся народ. Несьлі іконы, крыжы, пратэсы...

На перадзе айцец Іосіф запяваў цеңарком, яму нібы стыдаючыся падпявалі Трахім і Рыгор, вясковыя дзядзьві. Стары Сяргей нёс чашку з «сьвятой вадой».

А з заду стужкаю ішлі людзі і усе старыя кабеты.

— Глянь, братцы, вунь на пратэст вышлі,--сьмяючыся гаварылі стаяўшыя і сядзеўшыя ля сьцяны сельсавету сяляне з камсамольцамі. Сапраўды на пратэст... Унь сцяг і плякаты і песьні паюць.

— Тольki наш Алесь лепш запявае, чымся поп.

Царкоўная працэсія рухалася ў канец вёскі і далей на жытнёвае поле.

— Вунь пагдядзі, Сымон, твая брат Сымоніха ідзе. Моліцца за цябе, а ты тут стаіш і табе ня сорам?.. гаварыў Паўлюк на свайго суседа. Гы... Гы... сьмяяліся з Сымона.

Сымон у апошнія гады стаў «лібэральнічаць». Але яшчэ пад злосьць дык быў і «консерватарам».

— От сьмех вам! Нашлі з чаго сьмяяцца, з бога...

Надта ужо вы разумныя сталі ў гэтыя гады,—стаў агрызацца Сымон ад насядаўшых.

-- Во, бяры, бяры, Сымон! Так іх.

-- Знаеш што, Сымон?

-- Што?

-- А вось што гэта-ж людзі з працэсіяй супроць самога бога ідуць,--стаў сьмяяцца з яго комсамолец Антон.--Бог пасылае дождж, значыць трэба ён. Ён-жа лепш ведае.

-- Ага, папаўся, Сымон, гы... гы...—зноў зарагаталі з яго. Працэсіі--ня чуваць было і ня відаць, а спрэчкі ўсе цягнуліся. Кожны даводзіў сваё. І чамусьці кожнаму хацелася падняць на сьмех свайго «апанэнта».

-- Вот вы вазьміце, ды націсьніце сваю кнопку, хай перастане ісьці дождж, калі гэта ўсё сьмех вам,--выпаліў разам Сымон.

— Як ў сук тапаром! Верна, Сымон гы... гы... верна!

— Вось каб граду ня было і дажджу.

— Ды ў каго ты гэта просіш, у бога?

— Ну, а ў кагож, пэўна ня ў цябе —агрызаўся Сымон. Я, брат, у Гармані ў палону быў і то, брат, маліцца...

— Яны пашлі маліцца, а глядзі на небе якая хмара.

Хутка, як дасьць зноў дождж то і Ікон ачураюцца.

— Вот ты скажы лепш ці страхаваў свае збожжа?

— Не.

— Так я і знаў. Ідзі ня рыпайся ды застрахуй, лепш выйграеш.

— Малая радасьць супроць бога ісьці, ды грошай няма.

— А папу па абедню знайшоў,—зноў-дзеш і сюды.

— Во, Антось, маладзец! Так абрэзаў Сымона,—выкрывалі ў грамадзе

Сымон плюнуў, са злосьці адышоў.

Тым часам крыжавы ход маліўся на полі. Маліўся, каб ня было дажджу і граду.

На небе, як на зларок пачалі зьбірацца ў кучу хмаркі.

Крыжавы ход прыкмеціў гэта і стаў рухацца з вёсны.

Не пасьпеў падыйсьці ён к канцу вёскі, як разы два грукнуў гром і пашоў дождж.

Ён ліў моцна. Крыжавы ход падбавіў пары.

Ля сельсавету, седзячы пад страхаю мужчыны качаліся са сьмеху.

— Намаліліся на сваю галаву. А дождж усё ж такі ладны... З усіх бакоў падмочыць.

Крыжавы ход шоў праз вёску пад дажджом, як вады ў рот набраўшы.

Айцец Іосіф надзеўшы глыбей камілаўку не глядзеў ні на кога.

— Вось нехта націснуў на іх галаву кнопку... маліліся за вяселле, а выйшла за хаўтуры.

Сымон седзячы ў хаце глядзеў праз вокны.

— Праўду казаў Антось,—думаў ён. З гэтага дня ён стаў яшчэ больш «лібэральным».

На заўтра ён пашоў у сельсавет і застрахаваў свае збожжа.

Ведай правілы

АБ ВУЧНЁЎСТВЕ Ў САМАТУЖНІКАЎ

Новы закон ЦВК і СНК БССР

Нядаўна Цэнтральным Выканаўчым Камітэтам і Саветам Народных Камісараў БССР былі зацьверджаны новыя правілы аб вучнёўстве ў саматужнікаў, рамесьнікаў, прамысловай коопэрацыі і працоўных арцелях. (Усе гэтыя катэгорыі мы будзем аб'ядноўваць пад назвай саматужнікі).

Гэтыя правілы адносяцца да вучняў тых саматужнікаў і рамесьнікаў, якія працуюць тольki самі, альбо з дапамогаю ня больш 2-х наемных рабочых і калі вучні не зьяўляюцца членамі сям'і саматужніка, альбо не знаходзяцца на іх утрыманьні і не належаць да таго сялянскага двара, да якога належаць саматужнікі; да вучняў у прамысловай коопэрацыі і ў працоўных арцелях, калі яны не зьяўляюцца членамі даннае арцелі ці коопэрацыйнага таварыства.

Гэтыя правілы ужываюцца і тады, калі ў саматужніка ёсьць спэцыяльна абсталяванае памяшканьне і механічны рухавік.

Вучнямі могуць быць тольki асобы, дасягнуўшыя 14 гадоў. Але ў сельскіх мясцовасьцях і мястэчках могуць прымацца ў навучаньне і асобы 13 гадоў, з тэю, аднак, умоваю, каб да 14-ці гадоў яны выконвалі тольki больш лёгкую працу.

Тэрмін вучнёўства па кожнай паасобнай прафэсіі ня можа быць больш 4-х гадоў. Навучаньне ва ўсякім разе павінна быць скончана не пазьней дасягненьня вучням 20 гадоў.

Правы вучня, як і раней, і захоўваюцца цалкам. Вучні прымаюцца ў навучаньне па пісьмоваму дагавору наймальніка з ім, альбо з асобамі і організацыямі, якія са згоды вучня выступаюць ад яго імя.

Пісьмовы дагавор павінен быць зроблены не пазьней як праз месяц ад дню прыняцьця вучня на работу.

У дагаворы павінна быць паказана прафэсія, якой будуць навучаць вучня, тэрмін навучаньня, размер, віды і парадак выдачы платы і іншыя умовы.

І яшчэ трэба адзначыць, што паводле гэтае пастановы, умовы, якія пагаршаюць становішча вучня ў параўнаньні з гэтымі правіламі, ня маюць моцы.

Па заключэньні дагавору, копія яго ў тыднёвы тэрмін накіроўваецца ў гарадох—інспэктару працы, а ў сельскіх мясцовасьцях і мястэчках—сельскаму, альбо мястэчковаму савету. Ад гэтых устаноў залежыць прызнаць дагавор дзейнічаючым, калі ён не пагаршае становішча вучня.

На працягу першага паўгодзьдзя навучаючы павінен даваць вучню харчы і памяшканьне альбо, па згодзе старон, замест гэтага ён будзе атрымліваць грашовую плату, якая ня можа быць менш 40 проц. устаноўленага для гэтае мясцовасьці дзяржаўнага мінімуму заробчае платы.

Пачынаючы з другога паўгодзьдзя, вучань павінен атрымліваць ня менш 75 проц. устаноўленага для даннае мясцовасьці дзяржаўнага мінімуму заробчае платы ў натуральнай, грашовай, альбо мешанай форме.

З пачатку другога году навучаньня вучань павінен атрымліваць заробчую плату, якая пачынаецца з устаноўленага для гэтае мясцовасьці дзяржаўнага мінімуму і павялічваецца па меры праходжаньня абучэньня. Пры гэтым, ня менш 25 проц. заробчае платы павінны выдавацца вучню грашмі.

Такім чынам, як відаць, закон цалкам захоўвае інтарэсы вучня, а з другога боку, для саматужніка зусім ня цяжка прымаць вучня, які з другога-ж году будзе для яго карысным работнікам.

Наймальнік можа звольніць (зразумела на законных падставах) вучня ў выпадках: зачыненьня прадпрыемства, спыненьня альбо значнага скарачэньня вытворчасьці прадпрыемства і няздольнасьці вучня да навучаньня (калі апошняя будзе адпаведным чынам устаноўлена). У гэтых выпадках вучань папярэджваецца за 2 тыдні з выплатаю яму выхадное дапамогі ў размеры паўмесячнага заробку.

Без папярэджаньня і без выхадное дапамогі вучань можа быць звольнены: калі ён сыстэматычна ухіляецца ад работы, альбо без прычыны ня выходзіць на работу ў працягу трох дзён падрад; калі ён хварэе больш за 2 месяцы без перапыну, альбо 4 месяцы на працягу году з перарывамі; калі ён зробіць якое-небудзь крымінальнае злачынства, альбо знаходзіцца ў ізаляцыі на працягу больш 2-х месяцаў;—бо зразумела, што вучнёўства павінна быць карысным і для саматужніка і нельга яго прымусіць плаціць таму вучню, які па тым ці іншым прычынам доўгі час не працуе.

Вучань, таксама, можа быць звольнены ў выпадку доўгае (больш 2-х месяцаў) хваробы саматужніка, калі з прычыны гэтае хваробы будзе зачынена альбо спынена прадпрыемства, а таксама дагавор можа быць зьнішчаны ў выпадку сьмерці саматужніка, калі з прычыны гэтага зачыніцца прадпрыемства.

Бывае, што наймальнік сыстэматычна парушае дагавор і пагаршае ўмовы працы вучня—у такіх выпадках вучань мае права пакінуць работу з атрыманьнем выхадное дапамогі.

Саматужнік і наймальнік наогул ня маюць права даваць вучню работу, не зьвязаную з навучаньнем, але дазваляецца частковае скарыстаньне апошняга для куплі матар'ялаў, адсылкі заказчыкам вырабаў і г. д.

Калі саматужнік альбо іншы наймальнік апрача свайго промыслу займаецца сельскаю гаспадаркаю, то яны могуць прыцягваць вучня ў сэзонны час да палявых работ, але ня больш 3-х месяцаў і з тым, каб гэта не адбівалася дрэнна на ходзе абучэньня.

Рабочы дзень вучня ўстанаўляецца: у сельскіх мясцовасьцях і мястэчках—для вучняў маладзей 16 гадоў—6 гадзін, а для вучняў 16 гадоў і вышэй—8 гадзін; у гарадох—для вучняў менш 18 гадоў—6 гадзін, а для вучняў 18 гадоў і вышэй—8 гадзін.

Пастанова, таксама, забясьпечвае вучням месячны водпуск, удзел іх у грамадзкай рабоце і г. д.

Спрэчкі паміж наймальнікамі і вучнямі вырашаюцца ў судзе ці міравых камісіях, якія організуюцца: у гарадох—пры мясцовых органах Наркампрацы, а ў сельскіх мясцовасьцях і мястэчках—пры сельскіх мястэчковых саветах.

Такім чынам мы бачым, што новы закон цалкам захоўвае правы і абавязкі як вучняў, так і саматужнікаў. **М. П.**

„Правілы“ саматужніка П'яніна

(М. Старыя-Дарогі, Бабруйская акруга)

Ёсьць у нас саматужнік—сталяр П'янін Нёма, які трымае ў сябе вучня Круглінскага Вацлава.

Плаціць П'янін яму як вучню—50 кап. у дзень, а працуе ён як дарослы рабочы - 8 гадзін.

Дагавору няма. Заробак вучня не павышаецца.

Так працуе Круглінскі ўжо болей 4-х месяцаў.

Калі хлапец хоча пайсьці заключыць дагавор, то П'янін пужае яго рашчотам, чаго ён баіцца і маўчыць.

У мястэчку ёсьць і ячэйка ЛКСМБ.

Пара адчыніць вочы.

ЧЫГУНЬНІК.

На што скардзяцца саматужнікі

(м. Быхаў, Магілеўская акруга)

Куды можна паслаць на працу падростка ў мястэчку—гэта к саматужніку.

Як-жа ў гэтых адносінах стаіць справа хаця-бы ў Быхаўскам раёне?

— Нядаўна Райком Комсамолу разам з зобчаствам саматужнікаў правёў сход па пытаньням абучэньня падросткаў ў саматужнікаў. На гэтым сходзе выявілася, што на 100 саматужнікаў маецца ўсяго 20 вучняў.

Самай галоўнай прычынай такога становішча, як казалі саматужнікі, зьяўляецца фінаддзел.

— Пастановы Саўнаркому аб ільготах саматужнікам, абучаючым падросткаў, у жыцьцё не праводзяцца.

— Саматужнікам, якія маюць вучняў, прыходзіцца выбіраць патэнты, на іх накладваюцца налогі і г. д.

Далей, у некаторых выпадках, нашы профорганізацыі ня лічацца з тым, хто мае саматужнік—вучня ці рабочага; у дагаворы не ўключаецца тэрмін абучэньня, няма праграмы і г. д., на глебе чаго бываюць розныя непаразуменьні.

Хайкін.

Саюзныя навіны

Правілы—у жыцьцё.

У зьвязку з выданьнем Саўнаркомам правіл аб вучнёўстве ў саматужнай прамысловасьці, ЦК ЛКСМБ даў акругам загад паказаньняў аб праваджэньні гэтых правіл у жыцьцё. Павінна быць разгорнута шырокая растлумачальная кампанія сярод саматужнікаў і падлеткаў.

Праца з студэнцтвам

Віцебскі акругком сумесна з гарбюро пролетстуду праводзіць вучот усіх прыяжджаючых на вакацыі студэнтаў.

Студэнты выкарыстоўваюцца акругкомам ў справе падрыхтоўкі рабочай моладзі ў навучальныя ўстановы, прыцягваюцца да працы ў консультацыях, юнсэкцыях і інш. Комсамольцам-студэнтам даюцца конкрэтныя заданьні на летні час.

Сіламі студэнтаў на сходах ячэек будзе прапрацавана пытаньне аб становішчы навучальных устаноў і жыцьці пролетарскага студэнцтва.

Акругком лічыць не мэтазгодным організацыю спэцыяльнага бюро прыехаўшых студэнтаў, як гэта было раней. Кіраваньне працай студэнтаў астаўлена за гарбюро пролетстуду.

10 год

У ліпені Віцебская комсамолія сьвяткуе 10-гадовы юбілей сваёй організацыі. Акругком праводзіць дзейную падрыхтоўку да юбілею.

Ліпеньскія юбілеі

У зьвязку з надыходам ліпеньскіх юбілеяў і кампаній (дзень коопэрацыі, дзень конституцыі СССР, сёмая гадавіна вызваленьня Беларусі ад белапалякаў), Менакругком КП(б)Б зьвярнуўся з адозвай да ўсіх членаў КП(б)Б Менскай організацыі.

Падкрэсьліваючы асабліва важнае значэньне вышэйпералічаных кампаній і юбілеяў з прычыны абвастрэньня сучаснага міжнароднага становішча, адозва прапануе комфракцыям савецкіх, грамадзкіх і профэсыйных організацый правесьці ў жыцьцё цэлы шэраг конкрэтных мерапрыемстваў, якія зьвязаны з праводжаньнем гэтых кампаній.

Павінна быць разгорнута шырокая масавая работа, шляхам організацыі адпаведных мітынгаў, сходаў, дакладаў і г. д., з заваастрэньнем увагі працоўных мас на міжнародным становішчы і чарговых задачах соцыялістычнага будаўніцтва.

Новыя байцы трэцяга фронту

Гэтымі днямі ў клюбе імя Карла Маркса адбыўся шматлюдны ўрачысты сход, прысьвечаны 3-му выпуску пэдагогічнага факультэту БДУ.

У гэтым годзе кончылі педфак 300 настаўнікаў,—лінгвістаў, грамадазнаўцаў, прыродазнаўцаў і г. д.

Выпускнікоў віталі сакратар ЦК КП(б)Б тав. Кнорын, наркамасьветы тав. Баліцкі, нам. сакратара ЦК ЛКСМБ тав. Гадавіч і інш., якія адзначалі вялізарнае значэньне папаўненьня трэцяга фронту новымі барацьбітамі і жадалі маладым настаўнікам добрых посьпехаў на ніве культурнага будаўніцтва.

ПАСЬЛЯ БУРЫ

Над Беларусьсю пранесьліся гураганы і навальніцы.—Разбураны шматлікавыя сялянскія гаспадаркі.—Але можна няшчасьця паправіць—яшчэ ня позна перасяваць пасевы.—Улада аказвае вялікую дапамогу пастрадаўшаму сялянству

Перасеваць ня позна!

Па вестках, атрыманых з Наркамзему, зараз яшчэ ня позна праводзіць перасеў зьбітых градам пасеваў. У паўночных акругах БССР зараз наогул праходзіць выключная сяўба ярыны, а што датычыцца сярэдняй і паўднёвай БССР, дык там, па думцы некаторых спэцаў, яшчэ таксама можна сеяць.

70.000 рублёў пастрадаўшым

Да гэтага часу Белдзяржстрах перавёў на месцы каля 70 тысяч рублёў на аказаньне дапамогі сялянскім гаспадаркам, якія пастрадалі ад навальніц і градабіцьця. Сюды не ўваходзяць грошы, якія выплачваюцца насельніцтву акруговымі і раённымі страхорганамі.

Крэдыты дзеля аднаўленьня гаспадарак

У зьвязку з стыхійнымі няшчасьцямі ў Менскай акрузе, АВК запрасіў раёны аб патрэбах у крэдытах. Гаспадаркам, пастрадаўшым ад навальніц, граду і ураганаў будуць выданы доўгатэрміновыя крэдыты дзеля аднаўленьня будынкаў, закупкі быдла і перасеву.

1300 вёрст па вадзе.

Жлобінскія комсамольцы ў дарозе

Аглядаем Кіеў.—Зноў на водным прасторы.—Там, дзе адбылася „Трыпольская трагэдыя“.—Што расказалі дзядзі ля кастра.

12-га чэрвеня, Кіеў. 438 вёрст ад Жлобіну.

Кіеў!.. Але-ж, гэта ён... Першы этап нашага вандраваньня пройдзен.

Дзякуючы экскурсійнай базе пры Кіеўскім Акрполітасьвеце, мы мелі магчымасьць пабачыць вядомую панараму гораду. Гэта вялікі малюнак на 2500 кв. мэтраў палатна, каштуючы 258 тысяч рублёў. Яго малявалі 3 нямецкія мастакі на працягу 6 год. Панарама ўтварыла на нас вялікае ўражаньне. Былі мы яшчэ ў заолёгічным садзе і ў пяшчорах Кіева-Пячорскай лаўры... Цяжка цяпер апісаць усё тое, што мы ўбачылі ў гэтыя дні... Ва ўсякім выпадку Кіеў нам многа даў. Заўтра а 12-й гадзіне едзем далей—на Крэменчуг.

13-га чэрвеня, вёска Вітачоў. 497 вёрст ад Жлобіну, у кастра.

— Бывай, Кіеў!—гаварылі хлопцы сёньня а 1-й гадзіне дню, ад'яжджаючы ад гораду, у якім яны бачылі столькі цікавага. Мінавалі чыгуначны мост і зноў апынуліся на водным прасторы. Пасьля гарадзкога шуму як прыемна робіцца на сэрцы ў гэтай вольнасьці. Зрабіўшы да 8-мі гадзін вечару 59 вёрст, мы застанавіліся каля вёскі Вітачоў у сямі вярстох ад мястэчка Трыпольля. О, Трыпольле! Мы памятуем аб тэй трагэдыі, якая там адбылася ў мінулыя дні. Мы едзем па тых хвалях, у якіх загінулі нашы браты-комсамольцы...

Вось высадзіліся. Агледзелі ўсю мясцовасьць Трыпольля і асабліва тую кручу, з якой кідалі ў Дняпро маладых барацьбітоў за савецкую ўладу. Ля кастра сядзяць два дзяды відавочцы ўсяго адбыўшагася на гэтых берагох... Адзін з іх апавядае:

— Справа была ў страшэнныя гады... Быў у мястэчку Трыпольлі ў простага селяніна адукаваны сын—у царскай арміі ахвіцэрам служыў. А прозьвішча яго —Тэрпіла... так... Ну, організаваў банду, назваў сябе клічкай «Зялёны» і пачаў сваю працу. У атрадзе было больш 1000 чалавек. Вядома, што рабілі—пажары, грабаваньне... Цяжка і ўспамінаць...

— А ці праўда, дзядзька, што з гэтай вось кручы чырвоных у Дняпро кідалі?— пытае адзін з нашых.

— Ох, дзіцяткі, праўда... Каго пабілы, каго патапілы, на другі дзень аж страх было глядзець на Дняпро... немагчыма было праіхаты ў човне. Плывуць людзі... людзі... нашы... Ён, гэты Зялёны, быў дужа разумны чалавек: як прыехалі чырвоныя ў мястэчка, ён гэта абмыпоў іх навакол і прыпер на кручу да Дняпра... тут і капец.. Вось на тым месцы брацкая магіла...

Доўга мы гутарылі з дзядамі. Шматлы нам расказвалі: і аб тым як, зялёныя патапілі савецкі параход, як забілі самаго Зялёнага яго-ж сябры, як байкі гудзелі па ўкраінскіх вёсках...

— Багацько мы пэратэрпілі. Але затое цяпер стала добра жыты на сьвіці...

І тут-жа расказалі, што ў гэтым годзе жыта вельмі добрае ўдалося («рукой не дастаць»).

Калі яны пашлі ляглі мы спаць у лодкі і з адным рулявым праехалі за ноч 23 вярсты...

Вадзім Зязюля.

Галубок у Гомельшчыне

Беларускі Дзяржаўны Вандроўны Тэатр пад кіраўніцтвам Галубка зараз гастралюе ў Добрушы (Гомельшчына). Асаблівым посьпехам тутака карыстаюцца пастаноўкі **„Пан Сурынта“ і „Ганка“.**

Пасьля Добрушу Тэатр едзе ў Гомель, дзе дасьць некалькі гастроляў, перад рабочай аўдыторыяй.

„Наш адказ Чэмбэрлену“

НА 2 ЧЭРВЕНЯ ПА ЎСЕЙ БЕЛАРУСІ НА ПАБУДОВУ САМАЛЁТА ПАСТУПІЛА 4366 РУБЛЁЎ.

НА ПЕРШЫМ МЕСЦЫ СТАІЦЬ МЕНСКАЯ АКРУГА—САБРАНА 1971 Р., ЗА ЁЙ ІДЗЕ БАБРУЙСКАЯ АКРУГА (1000 РУБ.), ПОЛАЦКАЯ (448 РУБ.), ВІЦЕБСКАЯ (333 РУБ.), МАГІЛЕЎСКАЯ (300 РУБ.), КАЛІНІНСКАЯ (166 РУБ.) І АРШАНСКАЯ—(105 РУБ.)

НА АПОШНІМ МЕСЦЫ СТАІЦЬ БАРЫСАЎСКАЯ АКРУГА, ПА ЎСЕЙ АКРУЗЕ САБРАНА ТОЛЬКІ 10 РУБ.

СЯРОД МЕНСКІХ ЯЧЭЕК ТСААВІАХІМУ БОЛЬШ УСЯГО САБРАЛА ЯЧЭЙКА ІСПОЛБЮРО БДУ, ЯКАЯ ЎНЕСЛА 219 РУБ., ЗА ЁЙ ІДЗЕ ЯЧЭЙКА СЛУЖБЫ ЭКСПЛЁАТАЦЫІ МББЧ, САБРАЎШАЯ 53 РУБ., ЗАВОД „БЕЛАРУСЬ“—40 РУБ.

У дапамогу летняй працы ЛКСМ

Кнігі выдавецтва „Молодая Гвардия“

Комсамольскі тэатр

Верховцев К. и Масс В. Похождения Спичкина. (Комсамольскія вадэвілі). 40 стар. Цана 35 к.

Ивантер Б. Молебен попа Сергея (буфанада у 1 дзеі). 32 стар. Цана 6 к.

Божинская Н. Преступления Ивана Кузнецова. (Свободная любовь). П'еса у 3 дзеях. 64 стар. Цана 50 к.

Каринский В. Недорисованный портрет 6 н'е. 96 стар. Цана 45 к.

Иркутов А. и Львов Н. На новый лад (три инсценировки). 36 стар. Цана 10 к.

Позднев А. Провокатор (драматычнае прадстаўленьне ў 6 абразах). 72 стар. Цана 35 к.

Зин Ю. Красные орлята (2 выданьне). 36 стар. Цана 15 к.

Сэрыя „Комсамольскі тэатр у вёсцы“

Исполнев М. Иван да Марья. Деревня. 32 стар. Цана 6 к.

Масс В. и Субботин А. Комсомольцы в деревне. Деревенская поп. (п'еса ў 3 дзеях). 64 стар. Цана 20 кап.

Сэрыя „Фізкультура“

За здоровую смену!—(Зборнік артыкулаў).

Кальпус Б. Физкультура для всех. (з прадмовай Н. А. Семашко) з 45 малюнкамі. 185 стар. Цана 85 кап.

Шварц Г. ВЛКСМ і оздоровление рабочей молодежи. 40 стар. Цана 12 к.

Пиотровский Е. Эбор и его естественный метод физического воспитания. З 221 малюнкамі. 163 стар. Цана 50 к.

Середкин Т. „Физкультура в деревне. 62 стар. Цана 25 к.

Сэрыя «Спартыўныя гульні»

Козлов М. Футбол, ручной мяч, баскетбол. 64 стар. Цана 35 к.

Яго-ж. Городки, русская лапта, итальянская лапта, волейбол. 48 стар. Цана 30 кап.

Геркан А. и Гиппергейт Б. Будь здоров (Фізкультура піонэра. Пад рэдакцыяй ЦБЮП пры ЦК УсеЛКСМ.) 94 стар. Цана 25 кап.

Смоляров Я. Сто игр юных пионеров. 80 стар. Ц. 35 кап.

Бібліотэка „Як працаваць піонэру летам“.

Смоляров Я. Пионеры в лагерях 48 старонак. Цана 11 кап.

Татарин Н. Пионерский лагерь в деревне 32 стар. Цана 11 кап.

Николаев П. К труду и знанию 32 стар. Цана 11 кап.

Бушуйкин Е. Как работать с октябрятами летом. 32 стар. Цана 11 кап.

Глатман А. Пионеры детских домов летом. 32 стар. Ц. 11 кап.

Веснавая і летняя праца юных піонэраў па сельскай гаспадарцы

Макаров Н. и Лейман В. Сельско-хозяйственная работа юных пионеров в деревне.—3 малюнкамі 96 стар. Цана 55 кап.

Халецкий А. День урожая 32 стар. Цана 16 кап.

Антошин С. Как пионеру выводить овощи. (Агароднікі і не выкарыстоўваньне). 56 стар. Ц. 35 кап.

Валерьянова Е. Пионеры на работах по сельскому хозяйству. 56 стар. Цана 15 кап.

Юницкий М. Артель детей садоводов. 48 стар. Цана 30 кап.

Гусев В. Весенняя работа в поле. 36 стар. Цана 25 кап.

Шеф Н. Как мы научились молочному делу. 48 стар. Цана 25 кап.

У дапамогу летняй працы юных піонэраў

Смоляров А. Пионерский лагерь. 182 стар. Ц. 90 кап.

Зорин В. Летняя работа юных пионеров. 94 стар. Ц. 25 кап.

Смычка с солнцем и деревней. Зборнік пад рэдакцыяй і з прадмовай Ц. Б. юных піонэраў пры ЦК УсеЛКСМ.

Смоляров Я и Кремлев Я. Лагерь юных пионеров („Бібліотэка вясковага важатага“) 88 стар. Цана 40 кап.

Усачев Г. и Смолич М. Досуг деревенских пионеров и детей. 86 стар. Цана 50 кап.

Бугайский Е.—За здоровье пионера. 120 стар. Цана 70 капеек.

П'есы для піонэрскага тэатру

Без Ленина по Ленински. для пастаноўкі у піонэрскіх клюбах —40 стар. Ц. 16 к.

Глубоковский Б. Как Федюшка пионером стал (2 дзеі). 32 стар. Ц. 12 к.

Головчинер В. Гаврош. (11 абразоў па раману Гюго). 40 стар. Ц. 20 к.

Юрцев и Булатов Н. Чудеса без чудес—Электро-инсценировка. 23 стар. Ц. 20 к.

Игнатьев и Генкин. Сборник пьес для клубной сцены. 95 стар. Ц. 70 к.

Смирнов и Щербаков С. Пятеро (п'еса у 3 дзеях). 64 стар. Ц. 18 к.

Юрцев Б. Пионерский театр (зборнік п'ес). 56 стар. Ц. 1 руб.

Кнігі маюцца ў Беларускім аддзяленьні ГИЗ і ў раёйсніх аддзелах Белдзяржвыдавецтва

Беспрацоўных падросткаў—у ФЗВ і прафтэхшколы

Наркамнрацы сумесна Галоўпрофасьветай распрацавалі палажэньне аб камплектаваньні профтэхнічных школ і школ ФЗВ

Згодна гэтага палажэньня, ФЗВ будуць комплектавацца выключна беспрацоўнымі падросткамі, зарэгістраванымі ў юнсекцыях Бірж Працы.

Пры прыёме ў профтэхшколы таксама перавага будзе давацца беспрацоўным падросткам.

У тры радкі

○ З Ленінграду прыехала ў Менск кінокінопадыцыя дзеля вытвараньня натуральных здымкаў да карціны „Гірш Лекерт“.

○ У гэтым годзе ў Менску адчыняюцца двохгадовыя яўрэйскія настаўніцкія курсы.

○ Сёлета ў БССР будзе пабудавана 430 новых кватэр для рабочых і служачых

З 1-га верасьня па Менакрузе ўводзіцца абавязковае ўсеагульнае навучаньне для дзяцей дасягнуўшых 8-мігадовага ўзросту.

○ Па Беларусі налічваецца 340 касаў ашчаднасьці з агульным лікам укладаў 3.175.000 рублёў.

○ 26-га чэрвеня ў Ворше адбудуцца спаборніцтвы па футболу паміж камандамі менскай, гомельскай і аршанскай.

○ Менская акруговая страхкаса абслугоўвае 40 тысяч чалавек застрахаваных—рабочых і служачых.

○ Пры Менскім шкляным заводзе „Пролетары“ адчыняецца летні сад, на абсталяваньне якога адпушчана 13 тысяч рублёў.

○ Наркамзем БССР організуе ў хуткім часе для сялян практычныя курсы па агнятрываламу будаўніцтву.

Велёсыпэдны прабег Менск—Масква

Спортаб'яднаньне «Дынама» пастанавіла правесьці ў працягу ліпеня месяцу вэлёсыпэдны прабег Менск—Масква.

НАВУКА І ЖЫЦЬЦЁ

ПРОСТЫЯ РЭЧЫ

Здаецца—усе гэта простыя, даўно усім вядомыя рэчы. Ці-ж гэта навіна, што трэба штодзённа мыцца з мылам, чысьціць зубы, мяняць бялізну і г. д. і г. д.? Але далёка ня кожны добра разумее які вялікі навуковы сэнс маюць усе гэтыя правілы, якое надзвычайнае значэньне набываюць яны ў адносінах да здароўя. І тым больш далёка ня кожны, асабліва з сярэды моладзі, выконвае гэтыя правілы, праводзіць іх у жыцьцё. Давайце пазнаёмімся з „простымі рэчамі“ крыху бліжэй.

Мыцца мылам раніцай, вечарам і перад сьняданьнем

Пачнем з першага: нашто мыцца?

Адзін таварыш разважае так: „калі я лёг спаць чысты, дык навошта мне раніцай мыцца—гэта-ж дарэмная страта часу!“.

Рукі вымыць з мылам—апішчыць ўсю гразь, усіх мікробаў, што прысталі да рук, і асабліва пад ногцямі. Рукамі мы за ўсё бярэмся. Да рук могуць прыстаць мікробы і сухоты, і грыпу, і тыфусу і інш. Асабліва лёгка занесьці праз рот у кішкі мікробы брушнога тыфусу, крывавага паносу і халеры. Мыла — змывае і дзелабляе мікробы. Затым у тоўшчы скуры знаходзіцца міліярды патавых і сальных жалезак, якія выкідваюць мачавіну. Гэта —прадукт атруты, і калі затрымліваюцца ў організьме, дык пачынае атручваць яго: зьяўляецца галаўная боль, слабасьць зроку. Адтуліны-ж ў патавых і сальных жалезках такія маленькія, што лёгка закупорваюцца ад гразі і ад сваіх уласных выдзяленьняў і не прапускаюць мачавіны. Пагэтаму ясна — чым часьцей мы будзем мыць з мылам усё цела, тым лепш будзе вылучацца шкодная нам мачавіна.

Затым, у нас у пластох скуры закладзены пучкі гладкіх мышачных валакон, а вакол іх цэлая сетка крываносных сасудаў. Калі гэтыя мышачныя пучкі прывучаны да працы,— дык пры ветру, ці пры пагружэньні ў халодную воду, яны сьціскаюцца, здаўліваюць сасуды і праганяюць кроў углыб цела, а кроў ўносіць з сабой і цяплыню. Вецер сьвішча, а цяпла не адымае, бо яно ўнеслася ў глыбіню цела, і чалавек не прастужаецца. Мы гаворым тады, што гэта „закалёны чалавек“.

Так жорстка падганяе папяроса сэрца курыльшчыка. З-за папяросы яно робіць кожную хвіліну 30 лішніх удараў. Зразумей, што курэньне не для таго, хто хоча быць моцным і здаровым.

Значыць, тыя, хто кожны дзень мыюцца ці абціраюцца халоднай вадой, сапраўды закаляюць сваё цёла і рыхтуюць з сябе добрых фізкультурнікаў.

Чысьціць зубы раніцай і вечарам

— Няўжо так важна чысьціць зубы? Хіба язык недастаткова іх чысьціць?

Такое пытаньне часта задаецца.

Сапраўды; язык чысьціць зубы, але гэта далёка недастаткова.

Зуб зьверху пакрыты эмальлю. Унутры—зубная мякаць і пасярод яе—нэрв і сасуды. Дробныя кавалкі яды пападаюць паміж зубоў і пачынаюць гніцьці. Эмаль ад гэтага псуецца і трэскаецца. Асабліва лёгка эмаль дае трэшчыны ў тых, хто есьць і п'е халоднае пасьля гарачага і наадварот. Праз трэшчынкі эмалі набіраюцца ў зуб мікробы. Зуб гніе нэрв пачынае балець. Калі адразу пайсьці да ўрача, урач вылечыць зуб, зьнішчыць мікробы і закрые адтуліну зуба (дуплё) пломбаю. Калі запусьціць, дык зуб не толькі сам загіне, але і суседнія папсуе.

Толькі той, хто не запамятвае сваёй зубной шчоткі раніцай і вечарам, можа быць упэўнен, што ў яго зубы будуць здаровыя.

Мяняць бялізну адзін—два разы на тыдзень

— Ці не вельмі часта мяняць два разы на тыдзень бялізну?—могуць у нас запытацца.

Зразумела, не вельмі. Мы-ж дыхаем не толькі лёгкімі, але і праз поры нашай скуры. Калі бялізну мяняць рэдка, паветра паміж бялізнай і целам становіцца брудным. А гэта вельмі шкодна.

Акрамя таго—у гразнай бялізне—вошам прывольле. Вошка адна вош і накладае да 70 яек (гнід). Праз тыдзень з кожнай гніды выдзе па вошцы, а праз яшчэ два тыдні і маладзенькія вошкі прымаюцца несьці яйкі. І выходзіць, што ад адной пары вошаў, калі не мяняць бялізны, у два месяцы можна атрымаць 18 тысяч патомства. А вошы—лепш усяго разносяць заразу. Мільёны людзей загібалі дзякуючы вошам у 1918-1920 г. г.

Не адзяваць чужых шапак, чужой бялізны і адзеньня

— Калі бялізна майго таварыша ці яго куртка чысьцей маёй, дык чаму мне не адзець іх?

Лепш не адзяваць, бо з чужым адзеньнем лягчэй атрымаць і чужую хваробу. Зараза хваробы—мікробы такія маленькія, што іх простым вокам ніяк не заўважыш. Напрыклад, у дзяцей часта бывае на галаве так званы „стрыгучы лішай“. Яго зараза—драбнейшыя грыбкі, якія можна бачыць толькі праз мікраскоп. Гэтыя грыбкі прыстаюць да шапак. Адзень хто небудзь такую шапку і заразіцца.

Таксама вельмі шкодна яда з адной місні. У нас ня рэдка сустракаюцца цэлыя вёскі, напагалоўна хворыя працамі. І часьцей усяго прычына гэтаму—яда з агульнай місні. Таму трэба абавязкова дабіцца, каб кожны еў з сваёй місні сваёй уласнай лыжкай.

Ня курыць і ня піць

Задаецца пытаньне: ці варта кідаць курэньне, калі ўсе кураць і не паміраюць.

Лепш ня курыць, і вось чаму: у таго, хто ня курыць сэрца б'ецца ў сярэднім 70 разоў у хвіліну. У курца-ж нікацін падганяе сэрца, і яно б'ецца 100 раз і больш у хвіліну. Здавалася-б, 70-100 удараў—ці ня ўсё роўна, а гэта-ж—1.800 лішніх удараў у гадзіну! Падлічыце, колькі лішніх удараў прарабіць сэрца за год, і вам стане ясна, каго сэрца хутчэй iзносіцца—ці таго, хто курыць, ці таго, хто ня курыць. Праўда, курыльшчыкі адразу не паміраюць, але праўда і тое, што сваё жыцьцё яны псуюць і скарачаюць. Тое сама можна сказаць і пра сьпіртныя напіткі. Кажуць, што чарачка водкі надае апэтыт перад ядой. Гэта не зусім так. Першы час здаецца, што сапраўды апэтыту больш, а потым не толькі апэтыт адпадае, але і жалудак псуецца.

Прыгледзіцеся, які апэтыт у тых, хто часта прыкладваецца да чарачкі: акрамя агуркоў, кіслай капусты, селядца— яны нічога ня хочуць. Таму той, хто хоча быць здаровым, павінен ня піць сьпіртнага.

* * *

Як бачыце, ад шмат якіх бед і няшчасьцяў зьберагчы сябе лёгка і проста. І толькі спачатку цяжка выхаваць у сабе гігіенічныя навыкі. Потым-ж гэта ўвойдзе ў прывычку і пойдзе без усялякіх перашкод.

С. П.

Адказныя рэдактары { А. БАРАНЬНІКАЎ. А. КУРЦІН.

Галоўлітбел № 24867 Менск, 2 друкарня БДВ.